

Izhaja drugo soboto
vsakega mesca
Uredništvo in upravn.:
Dunaj XVI/2,
Neulerchenfelderstrasse 21.
Inserati se sprejemajo
in poceni zaračunajo.
Rokopisi se ne vračajo.

GLASNIK

Naročnina:
Za Avstrijo celo leto K 1.50
Za inozemstvo „ „ K 2.—
Posamezne številke h 10.
Odpriete reklamacije so
poštne proste.
Poštno-hran konto: 88.153.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Št. 7.

Ljubljana, dne 9. julija 1910.

III. leto.

Spomenica „Avstrijske kršč. tobačne delavske zveze“.

Glavni ravnatelj o zahtevah tobačnega delavstva.

Dne 12. julija je izročilo posebno odposlaništvo glavnemu ravnatelju tobačne režije letošnjo spomenico »Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze«. V deputaciji so bile tobačne delavke Masaček, Pissenberger, Schimko, Schreckmaier, nadalje »Zvezin« predsednik Ullreich in Wasserbock. Deputacija je prosila glavnega ravnatelja, naj se ozira na v spomenici izražene prošnje. Glavni ravnatelj je obljubil, da hoče proučiti spomenico in deloma obrazložil svoja načela. Sledeča glavna načela, tako misli v bodoče postopati, je naglašal:

1.) Sedanji način izboljšanja plač namerava opustiti in ga nadomestiti s starostnimi dokladami. O tem se že delajo priprave. Nadalje omenja, da ne more dati časnih plač in da hoče ohraniti način plače z ozirom na to, kar se napravi (Gedinglohn).

2.) Ozirati se hoče na želje prevzemalk, ki se čutijo prezrte, a odločevalo se bo za vsak slučaj posebej, ker so razmere zelo različne. Pripravljajo se že tozadevni odloki.

3.) Prošnje za vpokojitev se zdaj zato ne rešujejo tako hitro, kakor bi bilo želeli, ker je vloženih vsled novih pokojninskih določil veliko prošnja, kar povzroča, da rabijo za rešitev prošnja več časa, kakor v rednih razmerah.

4.) Dopust porodnicam se vsem porodnicam ne more dovoliti. Prepuščeno mora biti tvorniškim zdravnikom, da določijo potrebo in koliko časa naj traja porodniški dopust v vsakem posameznem slučaju.

5.) Potrebo, da se grade delavska stanovanja, glavni ravnatelj priznava in se je že preje za delavska stanovanja izjavil. Graditi delavska stanovanja je pa te-

žavno, ker so potrebne velike vsote, ki se tem težje dobe, ker izkazuje državna uprava primanjkljaj.

6. Glede na željo delovodij, da bi se uvedla za nje 35letna službena doba, ponavlja glavni ravnatelj, kar je izjavil delovodjem, da je za to, da se uvede za nje 35letna službena doba, a delovodje naj potrpe, ker je zelo težavno rešiti vprašanje, ker pripadajo delovodje stanju državnih uslužbencev.

Obravnavala so se še druga vprašanja, o katerih je izjavil glavni ravnatelj, da se hoče poučiti o njih.

Letošnja po »Avstrijski krščanski tobačni delavski zvezi« vložena spomenica obsega bistveno:

Slavno c. kr. ravnateljstvo tobačne režije!

Delavstvo c. kr. tobačnih tvornic je zopet prisiljeno, da predloži slavnemu c. kr. glavnemu ravnateljstvu več želja, ki imajo namen, da se izboljšajo delovne razmere tobačnega delavstva. Kratko nameravamo pokazati, da je izboljšanje res potrebno. Glavno ravnateljstvo samo je priznalo potrebo izboljšanju, zato upamo, da slavno c. kr. glavno ravnateljstvo prouči in izpolni, kar predlagamo.

Plačilne razmere.

Glavni povod, da prosimo za izboljšanje plač, tiči kakor vsako leto v tem, da ne zadostujejo dohodki. Draginja živil je rasla tudi minulo leto. Vse danes priznava, da obstaja huda draginja, zato se lahko zadovoljimo, da pribijemo zgolj dejstvo. Vlada in državni zbor sta iskala potov, kako bi mogla uspešno nastopiti proti sedanji draginji, ki je postala že neznosna. Delavstvo sodi po svojih dosedanjih izkušnjah, da postanejo vsi poizkusi znižati cene živil brezuspešni.

Draginja osobito zadene tobačno delavstvo. Povprečno zaslužijo delavci v tedenski plači tedensko 20 K (leta 1908), le v šestih tobačnih tvornicah znaša tedenska poprečna plača več, kakor tudi de-

Delavci! Delavke!

Agitirajte, da bo združena vedno večja armada v Avstrijski krščanski tobačni delavski zvezi!

lavci v gedingu razven 13 tvornic ne zaslužijo poprečno tedensko nad 20 K. Kar smo navedli, dokazuje, kako potrebno je zdatno zvišanje plač. Poizvedbe o stanovanjskih razmerah po »Avstrijski krščanski tobačni delavski zvezi« so pokazale, v kakih žalostnih razmerah živi tobačno delavstvo. Uspeh o preiskovanju stanovanj prilagamo. Proučavanje spisa dokaže, da je res, kar trdimo.*)

Nujno in potrebno je, da se doseže trajna odpomoč, da se trajno vredi vprašanje o plačah.

Zadnja leta je slavna c. kr. tobačna režija porabila zdatne vsote za izboljšanje plač, in sicer leta 1908 kron 1,138.000. Če primerjamo posamezne postavke leta 1907 in 1908, dobimo sledečo sliko:

Plača se je zmanjšala v tridesetih, zvišala se je v treh slučajih. Zvišanje znaša:

do 10 vinarjev tedensko v	6	slučajih,
» 20	»	» 9
» 30	»	» 11
» 40	»	» 13
» 50	»	» 13
» 60	»	» 14
» 70	»	» 9
» 80	»	» 16
» 90	»	» 15
» 100	»	» 8
nad 100	»	» 31

Jasno je, da se tako niso uspešno izboljšale plače. Sicer se tu in tam v posameznostih podana slika razločuje od resnice, a na splošno slika razlika ne vpliva. Sicer se primerjata leti 1907 in 1908, a tudi leti 1909 in 1910 so se porabile za izboljšanje enake vsote, zato se pa tudi primera za leti 1909 in 1910 ne loči od prej navedenih let, ker se je ohranila prejšnja razdelitev.

Znamo, da tudi vodilni krogi c. kr. tobačne režije z uspehom dovoljenega povišanja plač niso zadovoljni. Potrebno je zato, da se ukrene drugače, kar je sicer res težavno, ker bodo potrebni večji izdatki, a če se hoče izvesti korenita presnova, se mora nastopiti odločna pot.

Predvsem je potrebno, da se povišajo zaostale plače in pa 10odstotno povišanje vseh plač. Tobačne tvornice naj bi se

*) Glavno vsebino navedene brošure, ki se je s spomenico predložila glavnemu ravnateljstvu, smo objavili v zadnji številki »Glasnika«. — Ur.

uvrstile v razrede, kakor jih ima uradništvo. Izdela naj se za vse tobačno delavstvo razpredelnica, kakršna se je izdelala profesionistom. Določijo naj se začetne plače vseh delovnih skupin, povišanje plač naj se nadomesti s trajnimi starostnimi dokladi. Gledati bi se moralo osobito, da se ne določijo prenizko začetne plače, da tako ne pridejo delovne osebe do primernih plač šele kratko predno jih vpokojе.

Način plač sam naj se korenito izpremeni. Zdaj je glavna oblika zaslužka plača od napravljenega dela. (Geding.) Mogoče so ga uvedli, da dosežejo enako množino dela. Mogoče, da je primeren za fabrikacijo smodk in cigaret, kjer se delo lahko prešteje in okontrolira po kosih. Zagovarjati se pa ne more po drugih oddelkih. V pripravljavnici n. pr. se delo ne plača po množini storjenega dela, marveč po tem, koliko se je fabriciralo. Navedeni zgled kaže, da ni nobenega razloga, da se vzdrži sedanji geding-zistem. Kar velja za pripravljavnico, velja tudi za zavijalnico (Verpackung) smodk in cigaret in za vse ostale oddelke in skupine. Lahko se zato vsem navedenim delovnim skupinam podeli časna plača. Nепotrebен je strah, da bi delavstvo izdelalo potrebne množine dela in prepričani smo, da bi delavstvo tudi v časni plači izgotovilo svoje delo, ker se bo morala izgotoviti potrebna množina.

Nadalje se prosi za časno plačo pri vseh strojih, bodisi za izdelovanje cigaret, zavitkov in drugih, kar je že zato želeto, ker je, če se stroj pokvari, oškodovano delavstvo.

Kot časno plačo smatramo za prehodno dobo dnevno, in ko bo ta splošna, tedensko plačo. Vse osebe, ki so zdaj v dnevni plači, naj se premeste v tedensko plačo.

Osobito starejše delovno osebje zelo čuti, ker ga premeščajo zaradi starosti, ki zmanjša delovsko sposobnost k slabim delom in se zato tudi zniža plača, kar je tem važnejše, ker se po plači uvršča delavstvo v provizijske razrede. Zato naj dobe vse delavke, ki delajo 25 let, uvrste z dosedanjo geding-plačo v tedensko plačo in se jim ohrani ta plača, če jih tudi premeste k slabšemu delu.

Delovna množina.

Letos (1910) se je znižala delovna doba na 51 ur tedensko. Delavstvo je po-

Delavci! Delavke!

Pazite, da pristopijo mladi, novi delavci in delavke „Avstrijski

krščanski tobačni delavski zvezi“.

zdravljalo izpremembo in izdelava splošno ravno toliko, kolikor je prej izdelalo. Le po nekaterih oddelkih, kjer se je prej že komaj izdelala zahtevana množina, je zdaj prevelika. Zato se tudi prosi, naj se primerno zniža delovna množina, kar velja osobito za pripravljavnico in zavijalnico, in to še osobito zato, ker se delovna množina posameznim skupinam povišuje, mesto da se zniža. Delavstvo prosi, naj se upoštevajo njegove želje, ker je to tudi v korist tobačne režije same, ker se bo skrbnejše lahko delalo.

Napredovanje v službi.

Po službenih letih naj se pri enaki kvalifikaciji pri nameščanju na boljša mesta in naj se izda tozadevna instrukcija vsem tvorniškimi vodstvom. Še vedno se namreč dogaja, da pridejo na boljša mesta mlajše delavke, med tem ko starejše ostanejo pri slabšem delu.

Premeščanja.

Pripeti se, da se po posameznih oddelkih začasno ali trajno zniža delovsko stanje. Kadar se to dela, naj se ozira na starejše delovne osebe, da se ne bodo premeščali v slabše oddelke. Pri takih premestitvah naj se v smislu odloka glavnega ravnateljstva morebitna prikrajšana plača nadomesti s plačilno doklado, da dotične delovne osebe ne bodo prikrajšane. Žal, da se odlok, ki opozarjamo nanj, povsod ne izpolnjuje.

Odprava sklicanja.

Splošno želi delavstvo, naj se pred delom odpravi sklicanje (Verlesen). Marsikatera neprijetnost se bi s tem odpravila. Kontrola bi se lahko izvedla po nadzorovalnih organih v posamnih oddelkih.

Dopust.

C. kr. glavno ravnateljstvo je dovolilo tobačnemu delavstvu odpočilni dopust, a število tistih, ki zamorejo računati na dopust, ki bi zadostoval, je tako omejeno, da dovoljeni dopust ne doseže tistega učinka, ki je bil namišljen. Prosi se zato, naj se uredi dopust tako, da znaša po petih delovnih letih tri dni, po desetih šest dni. Vračuna naj se v dopust tudi tista doba, ki jo je delavec ali delavka služil v nestalnem delovnem razmerju, ker bo tako deležno včje število delavstva dopusta, ki bo tako tembolj izpolnil svoj namen, in to tembolj, ker bi

bile deležne dopusta tudi mlajše delavke, kar bi le pomnožilo njihovo odporno silo in delomožnost. To načelo je bilo mero-dajno, ko so uvedli dopust.

Znižanje vožnih cen.

Omogočiti se mora delavstvu, da uporabi dopust za okrepčilo v svežem zraku, ker obstoja nevarnost, da ga porabi delavstvo bolj za domača dela, kakor pa za to, da se okrepča. Zato se prosi, naj bi dobivalo tobačno delavstvo v ta namen znižane vožne cene po železnicah.

Službena doba.

Prosi se za vračunanje službene dobe v nestalnem stanju, kar je tembolj pravično, ker je bilo veliko delavcev in delavk nad eno leto v nestalnem delovnem razmerju. Vračunanje nestalne dobe ne zgolj v dopustno, marveč tudi za provizijsko dobo in za tedensko plačo, bi bila zgolj pravična odškodnina.

Orožne vaje.

Med orožnimi vajami naj bi se dovoljevala delavcem popolna plača, ker nalagajo orožne vaje delavskim rodbinam velike denarne žrtve. C. kr. glavno ravnateljstvo stori to tem lažje, ker bi to erarju ne obtežilo preveč.

Dobrodelne naprave.

Delavstvo prosi, naj se nadaljujejo dobrodelne naprave. Dózdaj sta ustanovljeni dve zavetišči, namenjeni dojenčkom, ki blagodejno delujeta, kar delavstvo hvaležno priznava, a prosi, naj dobe zavetišča dojenčkov tudi ostale tvornice.

Opozarjamo osobito na tvorniška kopalnišča in na juhine zavode. Veliko tvornic nima še lastnih kopalnišč in se dele delavcem nakaznice proti znižani ceni. Jasno je, da to ne zadošča, ker se nakaže le malo kopelj, ki pridejo v poštev. Če izvzamemo napravne stroške, obrat tvorniških kopalnišč ne presega sedanjih kopalnih doklad.

Juhini zavodi se omejujejo večinoma po vseh tvornicah na oddajo mleka, kave in juhe. Popolno kosilo se dobi le v eni tvornici. Več tvornic prosi, naj se izpremene juhini zavodi v popolne delavske kuhinje in naj se oskrbi, da se bo dobilo v njih popolno kosilo. Navedena izpopolnitev bi ne stala veliko in prosimo, naj se prošnja ugodi, kjer to delavstvo zahteva. Ozira naj se pred vsem na revne kraje,

Ali imate naročeno „Našo Moč“? Vsaka naša delavka, vsak naš delavec bi moral biti naročen na njo!

kjer naj glavno ravnateljstvo s podporo omogoči, da dobi proti nizkim cenam delavstvo dobre in obile porcije. Kuhinje naj razpolagajo z zadostnim gospodinj-skim denarjem, da ostanejo krepke kljub draginji živil.

Ob kontumacijah,

če nastanejo v delavski rodbini nalezljive bolezni, morata ostati oče ali mati in tudi oba doma, dokler ne preneha bolezen. Delavstvo vpoštevata potrebo naredbe, a prosi, naj se ob kontumačnih slučajih ne izplača zgolj bolniška podpora, marveč popolna plača. Bolniška podpora je namreč zdatno nižja, kakor zaslužek in pomenja zato kontumac znatno znižanje dohodkov v delavski rodbini. Opozarjamo na dejstvo, da dobe ob kontumačnih slučajih uslužbenci c. kr. državnih železnic redno plačo.

Tobačni izdelki delavstvu.

Delavci prosijo, naj se jim dovoli določena množina tobačnih izdelkov po lastni izberi proti tisti ceni, ki jo plača zanj tobačna režija. Če vztraja glavno ravnateljstvo pri načelu, da to nasprotuje načelom monopolnih predpisov, naj se da omenjena množina delavstvu zastonj.

Delovne obleke.

Delavci in tudi posamene skupine delavk prosijo, naj se jim dovolijo delovne obleke, ker lastno obleko pri delu nepri-merno hitro strgajo. Pri zelo umazanem delu se prosi, naj bi se dovolila delovna obleka dvakrat na leto.

Prosi se tudi, naj se za prevažanje ovojev, zabojev itd. uporabljajo le delavci, ker so navedena dela pretežavna ženskam in jim škodujejo pri zdravju.

Delavski odbori.

C. kr. glavno ravnateljstvo se naproša, naj uvede po tobačnih tvornicah delovske odbore, ki naj poskrbujejo med delavstvom in tvorniškimi vodstvom. Po tobačnih tvornicah obstojajo zdaj zgolj bolniški odbori, ki se morajo zavzeti za vsa delavska vprašanja, naj so že v zvezi z bolniško blagajno ali ne. Trajno vzdržati navedeno razmerje ni v korist bolniškega zavoda in obrata. Prosi se zato, naj se uvedejo delavski odbori, ki naj se volijo vsako leto in sicer po poročnih volitvah, da bo zastopana vsaka skupina. Vprašanje bi se najpreprostejše tako rešilo, da bi se voljeni člani bolniškega odbora konstituirali kot delavski odbor, ki

naj bi imel seje po potrebi, najmanj pa vsaj vsako četrtletje.

Priznanje organizacije.

Delavstvo prosi, naj se prizna organizacija. Zaupniki organizacij naj zadobe pravico, da bodo smeli v imenu organizacije posredovati pri predstojnikih. Nihče naj ne trpi škode, ker pripada v organizacijo. Uradništvo in nadzorno osobje naj nikomur ne meče naprej, ker pripada organizaciji. Delavstvo je prepričano, da pospešuje oficielno občevanje vodstva z organizacijami dobro razmerje med vodstvom in delavstvom, kar je le podjetju v korist.

Brezplačno zdravljenje svojcev.

Delavstvo prosi, naj se zdravniki materialno tako plačajo, da se bodo mogli izključno posvetiti tobačni tvornici in se tako omogoči brezplačno zdravljenje delavskih rodbin.

Zdravilišča.

Za boj proti jetiki je vstavilo glavno ravnateljstvo vsako leto večjo vsoto v proračun. Kakor priznamo, da je dobra ta skrb, le ne izpolnjuje v polnem obsegu svojega namena, ker jetična zdravilišča nimajo dovolj prostora. Uspešno se odpo-more le, če ustanovi glavno ravnateljstvo pri obstoječih zdraviliščih lastne pavilijone. Stroški bi ne bili previsoki, ker pridejo v poštev zgolj tri ali štiri zdravilišča. Dosedanji uspehi dokazujejo potrebo navetovanih pavilijonov.

Prosi se tudi ustanoviti rekonvalescentni dom tobačnemu delavstvu.

Varstvo porodnic.

Prosi se, naj se podeli porodniški dopust vsem porodnicam, ker le tako bi postal porodniški dopust splošen, medtem ko danes povzroča veliko pritožb in nima nobene cene, ker se neenako postopa. Prosi se tudi, naj bodo tiste delavke, ki so imele porodniški dopust, deležne tudi polnega dopusta.

Stanovanjske razmere.

Prilagamo brošuro »Die Wohnungs-verhältnisse der Tabakarbeiterschaft«. — Vsebina je bila objavljena v zadnjem »Glasniku«. — Brošura nas oprošča, da obširno razpravljamo o nezadostnih stanovanjskih razmerah, ki so, kakor dokažejo izvajanja v navedeni brošuri, neznosna. Prosimo, naj bi se glavno ravna-

teljstvo pri finančnem ministrstvu zavze-
lo za stanovanjsko preskrbo. Poizvedbe
dokazujejo, kako slabe da so razmere, v
katerih živi tobačno delavstvo.

Glede na nabrano gradivo upamo, da
glavno ravnateljstvo prouči naše prošnje
in jih ugotovi. Nismo zahtevali preveč,
marveč zgolj najpotrebnejše, kar se lahko
tudi povzame iz prošenj, ki so došle iz po-
sameznih tvornic.

× × ×

Iz posameznih tvornic.

Poleg prej navedenega prosi delav-
stvo navedenih tvornic, naj se upoštevajo
sledede posebne zadeve:

Linc. Ponovno se je pripetilo, da so
premestili delavke, ki so kaj zagrešile,
kazensko v tobačno pripravljalnico, ki je
zato zadobila značaj kazenskega oddelka,
kar delavke živahno obžalujejo. Prosi se,
naj se navedena navada odpravi.

Delavci pri »Rippenquetsch strojih«
prosijo, naj se jim izjednači plača z rez-
alci navadnega tobaka. Opraviti imajo
veliko s težkimi zaboji, v plači so pa te-
densko zapostavljeni za dve kroni.

Delavstvo v »Briefmacherei« prosi,
se poleg uvrstitve v tedensko plačo zni-
ža delovna množina. Delavke so morale
dozdaj napraviti dnevno 9, ob sobotah pa
5 vreč. Prosijo, naj se delo zniža ob de-
lavnikih na osem, ob sobotah po pet, ker
se sedanja množina ne more zmagati.
Prosi se tudi, naj se premeste v navede-
nih oddelkih mlajše delavke, ker starejše
ne morejo izgotoviti zahtevane množine.

Delovna obleka se je odvezla pomož-
nim delavcem v pripravljalnici in zavijal-
nici, češ, da nimajo opraviti pri strojih.
Delavci prosijo, naj se jim delovna obleka
zopet podeli, ker se lastna obleka zelo
strga.

V pripravljalnici morajo delavke
kljub prepovedi vlačiti težke zaboje, ker
se je vzel en delavec. Prej je bilo pridelje-
nih pripravljalnici in rezalnici pet pomož-
nih delavcev, zdaj so le 4, ki morajo rav-
no toliko napraviti, kakor prej pet, ne da
bi jih odškodovali.

V cigaretni fabrikaciji se je povišala
delo pri strojih od 135.000 na 145.000 ko-
madov, ne da bi zato delavci več zaslu-
žili, kar utemeljujejo, češ, da so eksport-
ne cigarete manjše, kar pa ne drži, ker je
merodajno delavstvu število izdelanih ci-
garet.

V naši tvornici je veliko starih zavi-
jalk, ki nimajo upanja, da pridejo naprej
in so zato oškodovane ne le pri zaslužku,
marveč tudi pri proviziji. Prosimo, naj se
odškodujejo vsaj deloma s posebno do-

klado. Tedenska plača naj se dovoli sta-
rim dninaricam.

Novi Jičini. Tehtalkam naj se plača
tako uredi, da se uvrste v četrti plačilni
razred. Pri cigaretnih strojih naj se pla-
čilne razlike tako izenačijo, da dobe vse
delavke enako plačo. Prosi se za tvorni-
ško kopalnišče, ki ga ne nadomesti izdaja-
nje kopalnih nakaznic.

Ottakring. Delavke pri Trabuko, Bri-
tanika, Brevas in pri Medea prosijo, naj
se zniža tedensko delo za 200 komadov,
ker se ne more izgotoviti množina, ki se
zdaj zahteva.

Ljubljana. Delavstvo ljubljanske to-
bačne tvornice je že vložilo obširno spo-
menico, ki razpravlja delovne razmere
vseh kategorij in izraža delavske želje.
Sklicujemo se na navedeno spomenico in
prosimo, naj se prouči in upošteva.

Fürstenfeld. Delavke v pripravljal-
nici so zaslužile ob novem letu tedensko
14 kron 64 vinarjev, pozneje se je znižala
plača na 14 kron 52 vinarjev in zdaj celo
na 14 kron 40 vinarjev. Delavstvu ni zna-
no, zakaj da so reducirali plače. Prosi se,
naj se jim dovoli tedenska plača.

V cigarni fabrikaciji se vedno ponav-
ljajo pritožbe glede na slab tobak, tudi
je previsoko zahtevana delovska množi-
na. Delavke morajo pri tehtnici vedno do
pol ure čakati, predno so odpravljene. Iz-
gubo časa čutijo zelo. Prosijo, naj se na-
vedeni nedostatek odpravi. Zniža naj se
tudi delo v fabrikaciji smodk in v kar-
tonaži, ki naj se izenači s primernim po-
višanjem plač. Pri cigaretnih strojih naj
se izenačijo plače nakladalcem in odkla-
dalcem.

Sternberg. Delavstvo prosi, naj se
zniža množina dela, ker je nemogoče na-
praviti, kar se zahteva. Previsoko je n. pr.
14.000 šport tedensko. Za znižanje množi-
ne dela prosi tudi kartonaža in ostali
oddelki.

Švac. Temeljna plača delavcem naj
se določi 21 kron tedensko, vsako leto se
povišaj eno krono.

Delavci »Allgemein« prosijo, naj nor-
mirano delavsko stanje tudi ostane. Zdaj
je normiranih za to skupino 18 mož, delo
mora pa opraviti 7 do 8 delavcev, kar je
nemogoče in so zato zaostanki. Drugi v
»Allgemein« normirani delavci se zapo-
sljujejo po ostalih oddelkih.

Cigaretne rezalke prosijo za večjo do-
klado. Zdaj dobe za 1000 komadov 22
vinarjev, narežejo pa tedensko največ
62.000. Tudi ne upajo na napredovanje in
zato prosijo za večjo doklado, ker kot
rodbinske matere s sedanjo plačo ne iz-
hajajo.

Delavke v pripravljalnici finih cigaret prosijo za posebno odškodnino. Sortirati morajo tobak, katerega polovica ni porabljava, vsled česar ne morejo napolniti predpisano število zabojev.

Bavč. Celotna naša tvornica se je pri dosedanem povišanju plač vedno premalo upoštevala. Plače se zato morajo glede na veliko draginjo zdaj izboljšati. Osobito pomožni delavci so dobili zadnja leta le malo izboljšano, toliko da ni vredno besede. Prosijo delavci pri dvigalnicah, z nočnimi čuvaji in tehtalkami, naj se posebno ozira na nje.

Ker so stanovanjske razmere neznosne, prosijo delavstvo, naj se kmalu zgradi delavske hiše.

Prosi se tudi za tvorniško kopališče, ker ni v Bavču nobenega kopališča.

Celovec. Popolnoma prezrta je bila pri povišanju plač leta 1909 fabrikacija cigar in se zato prosi, naj se ozira na to. Izdelovanje navadnega tobaka prosi za tisto plačo, ki jo ima prva skupina pripravljalnice. Požarni čuvaji prosijo, naj se jim da čepica ali bluza, ker nimajo zdaj nobenega znamenja. Vizitatorca dela vsak dan približno 1 in pol ure več službe, ker so ji naložili vizitacijo pometalk, ki so jih prej pregledovale prevzemalke. Prosi zato za primerno povišanje. Obe verpakungji, cigaretna in cigarna, prosita za delovne obleke.

Ostale tvornice, ki niso navedene, izražajo slične želje kakor tudi delavstvo posameznih kategorij, ki jih ne navajamo posebej, ker smo jih že navedli.

Prosimo visoko c. kr. ravnateljstvo, naj prouči in izpolni izražene želje.

Socialni vestnik.

Dobički akcionarjev. Akcijskih družb je bilo v Avstriji leta 1908, izvzemši železnic, 661. Dobičke je izkazalo 6229 družb. — Akcijske družbe imenujemo tista podjetja, ki so osnovana na delnice (akcije), ki se glase ali na ime, ali pa tudi ne. Letni dobiček se razdeli delničarjem (akcionarjem). Imenuje se dividenda. Čistega dobička so razdelile akcijske družbe akcionarjem leta 1908 kron 208,997.000 (dvestoosem milijonov devetstosedemindeset tisoč kron). Če primerjamo, kako so se obrestovale posamezne delnice, dobimo, da je dobil akcionar za svoj naložen denar pri 88 družbah do 5, pri 231 od 5 do 10, pri 87 od 10 do 15, pri 22 od 15 do 20 in pri 27 družbah nad 20 odstotkov. Poglejte, tako dobro izhajajo tisti, ki vedno kriče, da je tobačno delavstvo predobro

plačano. Seveda, take velikanske dobičke delajo bogataši, ker delavce slabo plačajo. Dividend akcionarjev se drže krvavi delavski žulji, solze rodbin, ki stradajo, da se akcionar zabava in živi razkošno.

Zapisnik četrtne glavne skupščine naše Zveze, ki se je vršila od 3. do 5. aprila 1910 na Dunaju, je že izšel in se razposlal. Obsega podana poročila in razpravo. Pričakujemo, da ga naroči vsaka delavka, vsak delavec, ki zna nemško. Ceno razvidite v inseratu.

Kršč. strokovna društva I. 1909.

Osrednja komisija avstrijskih krščanskih strokovnih društev je objavila poročilo o stanju in številu članov krščanskih strokovnih društev I. 1909. Poročilo kaže, da so krščanska strokovna društva znatno napredovala. Lanska gospodarska kriza je močno oškodovala socialno demokratske strokovne organizacije, ki so I. 1909 izgubile nad 30.000 članov. Nočemo se norčevati iz socialnih demokratov, ampak naglašamo pa le, da bomo rdečim to številko vselej poklicali v spomin, kadar bodo uganjali svoje baharije. Lepo je napredovalo število članov krščanskih strokovnih organizacij, ki so pridobile I. 1908 in I. 1909 skupno 11.039 novih članov, medtem ko so izgubili socialni demokrati v ravno tem času okroglo 50.000 članov. Najbolji pregled kaže sledeča razpredelnica, ki pa ni popolna, ker ne obsega zadnjih številke čeških in slovenskih krščanskih strokovnih društev.

Stroka	Osred. zveze in nemške krajne organizacije	Česke strokovne organizacije	Poljske strokovne organizacije	Slov. strok. organizacije	Skupaj
1 Tekstilno delav. .	10194	3200	—	—	13394
2 Železničarji	7723	—	—	—	7723
3 Hišniki	7308	—	—	—	7308
4 Tobačno delav. . .	5541	487	—	—	6028
5 Kovinarji	2237	923	—	971	4131
6 Rudarji	417	700	3000	—	4117
7 Cestni delavci . . .	3191	—	—	—	3191
8 Lesni „	1280	1594	—	124	2998
9 Stavbni „	1278	1223	—	—	2501
10 Peki	2009	—	—	—	2209
11 Posli	—	2069	—	—	2069
12 Poljedelski delavci	—	1928	—	—	1928
13 Gostilničarski pomočniki	1690	—	—	—	1690
14 Krojači	517	1110	—	—	1327
15 Usnarji	316	1018	—	—	1634
16 Vezalci	1076	—	—	—	1076
17 Slaninarji	1023	—	—	—	1023
18 Mestni uslužbenci	1005	—	—	—	1005
19 Kočijaži	721	—	—	—	721
20 Druge stroke	1317	—	—	1751	2868
21 Člani, katerih stroke niso označene	823	11473	3000	—	15296
	49666	25725	6000	2846	84237

Blagajniško stanje osrednjih zvez in nemških krajnih organizacij.

S t r o k o	I z d a t k i										Saldo 31. decembra 1909	Blagajniško stanje krajnih skupin	Skupno premoženje		
	Dohodki vseski Saldo 1908	Stavkarske in podpore vanti	Brez-poselna in popolna podpora	Pravno varstvo	Bohiska podpora	Mrt aske in izredne podpore	Zvezna glasila, knjižnica, kolektor	Deleži krajnih skupin	Prispevki osrednji komisiji	Agitacija				Upravni stroški	Vsota izdatkov
1 Peki	29475 37	240	6780	220	1167	160	6250 30	4430 44	192 40	300 89	5793 43	25534 46	3940 91	500	4440 91
2 Stavbni in kovinski delavci	12841 09	267 02	391	84 59	67 28	213 05	1777 93	767 90	29 20	909 47	2888 72	7396 16	5444 93	218 90	5663 83
3 Rudarski in solniški delavci	2900 10	—	6	—	385 80	95	181 68	343 23	60 74	409 80	639 79	2122 04	778 06	—	778 06
4 Knjigovezi	1596 15	—	189	—	57 90	22	29 34	—	8 46	32	760	1098 70	497 45	—	497 45
5 Zeleznitarji	105187 69	—	—	8057 96	—	29780	17366 73	8950 57	221	3441 75	19934 10	87752 11	17435 58	5000	22435 58
6 Slaninarji	26045 12	—	545	100	—	—	—	—	50	2564 44	2713 92	5973 36	20071 76	—	20071 76
7 Gostilničarski pomočniki	31123 30	—	—	268 45	12889 19	239	5795 26	—	—	—	6348 54	25940 44	5582 86	—	5582 86
8 Trgovski nastavljeni	756 24	—	20	—	—	—	350	—	—	147 48	107 76	625 24	131	—	131
9 Trgovski in transportni delavci	6355 11	—	506 36	150	60 12	—	884 30	511 60	25	70	680 50	2887 88	3467 23	—	3467 23
10 Hišniki	96437 61	—	—	376 35	—	7136	6200 78	5461 55	—	—	8672 03	27846 71	68590 90	—	68590 90
11 Lesni delavci	25543 52	2557 14	1787 56	768 48	1707 22	157	2333 39	2100 63	161 18	1215 99	5657 45	18444 04	7101 48	1549 69	8651 17
12 Slasčičarji	2829 73	—	245	—	—	—	18 30	—	—	—	904 58	1167 88	1661 85	—	1661 85
13 Usnarji	4296 74	—	654 07	65 60	—	100	16 81	193 09	7 30	108 50	1592 61	2737 98	1558 76	140	1698 76
14 Kočijaži	23027 63	—	2198 70	1064 67	2869 90	—	2552 75	227 86	—	184	10299 99	19397 87	3629 76	—	3629 76
15 Kovinarji	24548 95	1037	1350 38	344 60	894 50	—	3587 70	2101 89	252 02	1004 30	7025 59	17597 98	6950 98	1499 67	8450 65
16 Krojači	4354 12	176	398 46	—	229 60	25	295 50	317 10	50	397 97	481 99	2371 62	1982 50	778	2760 50
17 Mestni uslužbenci	18405 50	—	—	—	4993 40	1410 40	222 68	—	—	108 23	3174	9908 71	8496 79	—	9613 70
18 Vežalci	3993 55	—	—	—	—	—	—	358 05	—	717	2750	3825 05	168 50	—	168 50
19 Cestni delavci	25915 23	—	—	110 30	2705 40	6409	7 50	—	43 54	1830 69	4124 74	15231 17	10684 06	—	10684 06
20 Tobačno delavstvo	81265 47	—	—	10	36923 41	575	7416 18	6451 17	763 11	1185 82	6542 98	59867 67	21397 80	7152 80	28550 60
21 Telefonsko in telegrafsko delavstvo	2493 74	—	—	—	151 40	40	312 75	—	25 05	281 20	588 93	1399 33	1094 41	—	1094 41
22 Tekstilno delavstvo	116337 66	23337	25483 90	650 24	7811 53	704 01	6474 76	12185 52	1468 04	3796 94	16681 98	98593 92	17743 74	14218 28	31962 02
23 Splošna strokovna društva	8856 81	—	434 40	35 15	506 06	208	247 75	138 49	70 05	905 40	1596 50	4144 80	4715 01	—	4715 01
	654588 44	27614 16	40989 83	12306 39	73419 71	47273 46	62322 39	44539 09	3427 09	196609 87	109960 13	441462 12	213126 32	31037 34	241183 66

Ste li član „Prvega ljubljanskega delavskega konsumnega društva“? To društvo je naše. Zato ne pristopajte nobeni drugi konsumni zadrugi kakor „Prvemu ljub. del. kons. društvu“.

Osrednje zveze in nemške krajne organizacije so pridobile člane v sledečih strokah:

Hišniki 1045, tobačno delavstvo 866, železničarji 723, gostilničarski pomočniki 551, cestni delavci 453, peki 375, zidarji 215, telefonski in brzojavni uslužbenci 206, lesni delavci 143, rudarski in solniški delavci 130, usnarji 102, mestni uslužbenci 57, slaninarji 51, knjigovezi 12, konditorji 1. Izgubili so: tekstilno delavstvo 953, kočijaži 241, krojači 104, krajna strokovna društva 48, trgovski nastavljenici 23, trgovski in transportni pomožni nastavljenici 21, kovinarji pa 15 članov.

Jako ugodno so se razvile tudi blagajniške razmere osrednjih zvez in nemških krajnih organizacij, ki so imele l. 1909 sledeče dohodke:

Pristopnine	K 4.541'25
Prispevki	„ 445.310'76
Ostali dohodki	„ 40.896'88
Skupaj	K 503.748'89

Izdatki so pa znašali in sicer podpore:

Stavkarske in podpore masreglovanim	K 27.614'16
Brezposelne in popotne podpore	„ 40.989'83
Pravno varstvo	„ 12.306'39
Bolniške podpore	„ 73.419'71
Mrtvaške in izredne podpore	„ 42.273'46
Skupaj	K 201.603'55

Drugi izdatki:

Zvezina glasila, knjižnice, koledar	K 62.322'39
Deleži krajnih skupin	„ 44.539'09
Prispevki srednji komisiji	„ 3.424'99
Uprava, plače, inventar	„ 239.858'54
Skupaj	K 441.462'12

Dne 31. decembra 1909 so imele osrednje blagajne premoženja 213.126'32 K, krajne skupine pa 31.054'34 K, tako da je znašalo skupno premoženje 244.183'66 K.

Dohodki so bili l. 1909 za 76.540'42 K višji kakor l. 1908. Medtem ko se je povišalo število članov za osem odstotkov, se je pa premoženje zvišalo za 17,91 odstotkov. Seveda so znatno poskočili tudi izdatki in sicer za 69.999'04 K, t. j. za 18'84 odstotkov. Reči se pa more, da to povišanje ni posebno veliko, če se vpošteva, da so bili potrebni večji stroški zaradi podpov in agitacije. Blagajniško stanje se je povišalo za 62.286'77 K, za 41'29 odstotkov.

Na člana je prišlo 9'41 K dohodkov l. 1908, l. 1909 pa 10'14 K, premoženja je prišlo l. 1908 na posameznega člana 3'45 K, l. 1909 pa 4'92 K.

Za podpore se je izdalo 45'66 odstotkov vseh izdatkov, za časopise se je izdalo 14'04. na upravne stroške 24'98 odstotkov. Na člana je prišlo podpore l. 1908 3'97, l. 1909 pa:

Štrajkovske in podpore masreglovanim	K 0'05
Brezposelne in popotne podpore	„ 0'83
Pravno varstvo	„ 0'26
Bolniške podpore	„ 1'47
Mrtvaške podpore	„ 0'95
Skupaj	„ 4'06

Poljsko strokovno društvo v Krakovu tudi izkazuje izboljšanje blagajniškega stanja. Dohodki so se povišali za 4.095'19, za 11'85 odstotkov in so znašali 58.701'42 K, podpor se je izplačalo 18.624'07 K, za druge namene pa 14.386'50 K. Premoženje znaša 24.192'24 K in se je povišalo za 33'64 odstotkov ali za 6090'85 K.

Strokovnih listov je izhajalo 12 nemških, 1 slovenski in 1 poljski.

Uspehi mlade krščanske strokovne avstrijske organizacije so jako lepi, kar i nas zelo veseli.

Socialno demokratski strankarski in strokovni uradniki. Bilo jih je leta 1908 v Nemčiji po strokovnih društvih 1568, strankinih nastavljenec 86; urednikov, poročevalcev in pisateljev 31, poslovodij in ekspedientov 326, knjigotrških nastavljenec in kontoristov 81, vseh skupaj 2383. Število strankinih nastavljenec silno narašča, kar kaže sledeči pregled: 1902 : 406, 1905 : 1038, 1907 : 1797. Našteti pa niso vsi nastavljenici, kakor tudi po bolniških blagajnah nastavljeni socialno-demokratski agitatorji.

Smrtna kosa.

Švac: Steiner Magdalena.
Ljubljana: Pipan Amalija.
N. v. m. p.!

== Pravkar izšlo! ==

ZAPISNIK

o razpravah IV. redne glavne skupščine Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

== Obsega poročila, razprave in sklepe zvezne skupščine. ==

Cena članom 30 h. Nečlanom 60 h. Po pošti 65 h.

Vsak član ga naroči! ..... Vsak član ga naroči!